Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувІа 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 11 ОКТЯБРЬ, 1986 ШУ. ★ № 122 (7313). ★ Мах 3 кеп.

ОВСАРЕ КЪАХЬЕГА ХІАРА ДЕННА!

Ямъа дневник

Лаьрхlар кхоачашду

Донахий денхараш тІаийнад «Малгобекнефть» НГДУ мехкадыттахошца нятялетка хьалхарча шера план хаиал хьадда кхоачашъяра. Шоай дош дІэзза чакхдаккхара хьинар кхо ца деш кхаъкег цар, балха хьакхи къаьнача скважинехи бІаза наІда яйбу, къаьхегамен производственни дисциплина чІоагІъяьй. Шуцухьа хІара бетта планн тІаийца денхараш тЕхнихоачашдеш хьабоагІа уж. Ер шу долдечча денз хІапзалеха цар планал соагІа даьккхад 4230 тонн гаргта «Лаьрка дошцуьв». Из толам бакха цар вІашгІехьдьяьнад бурувдеттараш йІнете а яьккха тхи сеназина хьалларах, къаьнача фонда скважинашкара мехкадаттаца шендаь хьадаккха ца хьаьга органзанийно - технически мероприятеш чакхъяхарах.

«Малгобек нефть» НГДУ коллективо ийс бетта планагІа лаьрхІачул соагІа маьхьарьяьккий шн бІаь эзар сона маьха товарни продукци. Къаьхегама овсарле лаккъяра пачхьаьлкхен план кхоъкъа яхи процент тЕхнихоачашьяй цо. Из лакъяра чотагІа даьккхад планал соагІа мел даьккха «Лаьрка дошцуьв».

Мехкдьятсен газн йоахача управленерча цехаитта юкъе яьрзачь социалистически яхье хьалхара мотгиг яьккий Дешнех Салжана кулгалдеча шолдагІча цехагІта коллектин.

Деша дай бац

Цхьайттагалагіча нятялетка хьалхарча шера продукци маьхьарьяьккара задаеш 29 декабрь кхоачаш а ешш планал соагІа пхийтта эзар сом маьх бола продукци арахеца. къаьхегама овсарле соахка хинначул 5,8 процент лакъъе. Іоагіачул дика дукхагІа товарни продукци арахеца, яьна деккараш тІаийцадар Нохч-ГІалгІай АССР мотгигерча министерствен куЬгІача Гроэнеский «Металлист» завода болхлоца.

Чакхбьяьнаб хуьк шера хьалхара ийс бутт. Цу юкъа пар бабча белха - итоагІа хьалхоч яхьметтел пачхьаьлкхен планах а уж лоархІа ца белга.

Дlабахача ийс бетта маьхал ца йоаккхуш йисай 170 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. ара ца хьаш йисай 225 эзар сона маьха товарни продукци. Гуш ма хиллара, тІадиса денхараш доккхий да.

Къаьхегама овсарле лаккъяра задани а кхоачашъеш яц. ДоагІачул дукхагІа да хьаеча продукцера дІадоьдаш дар. Потребительта поставкаш ира договорни денхараш кхоачашдарах дувцина-га а дац.

Гелисханов Ювсапа кха

Ухх шера 200 гектара тІа югославски фуут йолл хьажкІаш даьккхьяй Назрановски район «40 лет Октября» яхача совхоза механизатора Гелисханов Ювсапа кулгалдеча звенисе. ХІапа сихбенна уж чуэцаш боаьк комбайнераш, шофераш, трактористаш.

Ювсан 1965 шера денз хьажкІаш лелаеча звенона кулгалдеш ва.

Уж яхарея паччахьалкхенга йохкарен планаш тІаийца социалистически денкараш шозза а яхьы дукхагІа а тЕхнихоачаш ца деш цхьа шу дІадаийтад шера. 1973 шера Дальено цун хьаьнада къаьхегам белгалбаккх Къаьхегама Цieча Байранха орден а луш.

Ялар даккхарен доллкарен йисларІа плтилетка задяпеш денкараш тЕхнихоачашдеча донккий хІаманн каргІдуллаш къаьхегарах Ленина орден еннай Гелисханова. Уьх деношка цунна еннай Къаьхегама Цieча Байранха орден.

Ухх шера чІоагІа йоккъал лаьттаяле а ялат дина хьувкъаьдаьлг а тЕхнихоачаш ца деш цхьа шу дІадаийтад шера. 1973 шера Дальено цун хьаьнада къаьхегам белгалбаккх Къаьхегама Цieча Байранха орден а луш.

Ялат даккхарен доллкарен йисларІа плтилетка задяпеш денкараш тЕхнихоачашдеча донккий хІаманн каргІдуллаш къаьхегарах Ленина орден еннай Гелисханова. Уьх деношка цунна еннай Къаьхегама Цieча Байранха орден.

Уьх шера чІоагІа йоккъал лаьттаяле а ялат дина хьувкъаьдаьлг Ювсапа. Юкъера лаьрхІачча хІара гектара тІера 100 центнерага дІаккхоачаш фуьялькха хьажкІаш йоаьх цо. Иштта 400 гектара тІара боккха хьувкъам чубенаб Кодзоев Бахьаудина кулгалдеча звенисе. а Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха малагІа я, хан. Из ховрга наста итоги йича, бакъда, хоша шеран хьаьна да: пишина а звенос шоаш тІаийца денхараш кхоачаш а деш цІенхаштта кхаъхьийтад. Хьаьта Кодзоевен Гелисхановнен юкъе яьржа социалистически яхь шийтталагІча пятилетка шеранна дІахо хьорййолаш а я.

Хlанз хоза лаччча губрийна деношка сихси дикен гІорвашначча звеньевой хьажкІаш чуийна яхара шоай низ ихоачар ду комбайнераш. Царна юкъе яьржача социалистически яхье эггара кхаъхьегама овсарле дакхагІа йолаш хІара дийнахь 6,5 — 7 гектара тІара хьажкІаш хьайоаьх цо.

Комбайнанка шоай бехкагІа сайна ха ца йоаккхийташ хьинаре кхаъхьег пира командировке бакъчача Назранерча ремонтно-техническ предприятерча /шоферша а. Царна юкъе эггара дукхагІа рейсаш ю А. Аушеен М. Сультыгенен.

С. СУРХОЕВ.

СУРТАШ ТІА: звеньевой Гелисханов Ювсан, № 2 бойча бригада бригадир Кубужев Къамболат. 2. Гелисханова кулгалдеча звеной кхай тІара хьажкІаш чуэцаш а Келигов Урусхана комбайн.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Лоаман совхозе

Ухх тІехьхьарча хана дегІаухлира сихдара, къаьхьегама ресурсех дикагІча тайнара, пайда эцара, лоаман боахамий экономикага киз болийтара духха хІама, даьд Советски районе. Цигара колхозашка а хІама, даьд Советски районе. Цигара колхозашка а хІама, даьд Совет район. Чигара колхозашка а Чіоагіа пайда душ йола из культура кхеляра дукха нах эш. Долче, общественни производствага юкъеоза йиш хиннад хьалхарча мехка кхиъча районашка сезонни балхазн де дІаухлан хинна эзарах нах. Терман тІабоахийтад цхьан хана республике дика йовзаш хинна «шатоевски» коартолан дІаера, нохкараш леладара, жа а доахан а дебадара. Цу даькье районерча кхьча боахамаша ваьсал душ я «Ленинский путь» яха цигара совхоз.

Цун директора Баидаев Іадрахмана дувш:

— Духьал тхьамка кхедаро, кІезлагІа бале а, ши бІаь эзар сом пайда бергба тхона. Нагахь санна соахка тхъьь итт гектар мара из культура лелаьлеце, ухх шера кхосза соагІа дІадийра оаха тхьамка. Цу кхай тІара чухьаьргьа 150 тонн. ХІара гектара тІара хІанз йоаз 15 центнер, хІаьта соахка чуенар 11 центнер мара эпар.

Цхьабакъда, дикагІча тхьамка лелаьдеш доаха толамаш кхы а доккхагІа да. Масала, звеньевазк Хасарова Аймаре тхъо центнер йоаннх. Иштта дика боах беш хьайоагІа. Мухаммедхонова Сани, из я «Знак Почета» яхача ордена кавалер. Итт бер кхеде а ший кьовача нешанна санна къаьхьега а вІашгІехьдоад шовзткъе итт шу даьнача кхалдаса. БокхагІарел тІехьабисан Кашаева Падама, Тарамова Гайнаг, Аслахонова Лейла, Мазаева Луиза, Мовлатова Лейла.

Чудена тхьамка докъадеш а паччахьалкхенна дІадала прессовани яь кийдеш а боахх хІанз совхоза болхлой. Іхьабакъда, из гІулаьх наха ма хеттта шьяра дІадодап. Цудухьа совхоза а РАПО а культахой сардагІбаьнаб тхьамка сихагІа докъадаь данкхара эпа машинаш іалапшьяра.

Районе йоккхагІчарех я «Ленинский путь» яхача совхозера шурий ферма. Бетташ 350 етт ба ухх аза. Ухх шера дика болх беш хьайоагІа ферма коллектив. Шура йохкара ийс бетта задани 120 процент ихоачашъяй цо. План 90 тонн йолаш, паччахьалкхенна дІаденнад 100 тонн дуах. Дулха дІачу этгара докъхаІа дола бежан кхо бІаь килограммал дегІаца сэан хул. Уж долстадева дика болх бу скотинкаша Межидов Іадсалама, Апаев Хlарона, Адамов Салауде. Цар лелдеча ихь бІаь бежана ден-бус 750 — 800 грамм дух тІаннет. ХІаьта дояркашта юкъе белгалбаьнаб Микаева Марет, Надаева Хамисат, Тепсуркаева Киса.

— Дай оньто хьакъенхаж, говраш деларя доамашка тІоагІа ашгІуьв бола, — шийна хьагІа ца нийцаеч. ХІанз тха совхозе эзар устагІа бе. Ши эзар кхы тІа онарча ер ну чандалаеч. Царна эша кошараш хьалхьяьйоалаш латт. Ухх гаргтарча хана говрий ферма а йнела дагІа да тхо. Юхьхьанца эца лерзІ бІаь говр.

Совхоза экономика айира, наха болх бе моттигаш хьилятара керда тарошаш лех совхоза кулгалхоша. Масала, тІадоагІача шера кхо бІаь ях бІаь ниях хурбба цига модз луш. ХІанз сок мара да йоаккхача цехах хьунсо мех а колхоза лаьттаяш тІа кхобеча Іашех, яхорех, боалех, хьачех дженн, повяло, компоташ, вареньеш хьаерг йола бІарчча завод хьалъеръя дукха да говш. Цу гІулаьха эца кийчо еш латт хІанз.

Бакъда, совхоза директора а партийни организанзе а де лерхІарах яхы а дукха хІамаш да. Царех тахан дувша хьалха хет тхона — мича хов кхоачаш па дулуш фу дусарда.

М. МУСИЕВ.

Балхаш цхьан комплексагІа

Гуйре ма хулла сихагІа чуерзае гІерташ боахх ухх деношка Ачхой - Мартанов ски района «Лермонтовский» совхоза хІаш леладераш.

Ялата дІаийнна 600 гектар хьажкІаш яр ц/ боадаме. Цхьабакъда, хий ца дехнача лаьтта кхо бІаь гектара тІа хиннараш йоккъало хІалаьклар бахьан долаш силоса чуэцаш еаш хилар. Из бохьо алар республика Госагропрома комиссе.

Йисача кхо бІаь гектар хьажкІаех 240 гектара тІара яраш чуенаб хІалаьле. Из бохьо алар республика Госагропрома комиссе.

Йисача кхеьйаш раьза болаш ба хьувкъам. Гибридна яраш хІара гектара тІара 11,5 центнер йьлар, план 10 центнер йоаш. Шу бІаь гектара тІа хинна уж чуийна йьлаЙ.

Планал ворх1 центнер дукхагІа йоаш, хІара гектара тІара дуе центнер йоаш. Из бохьо алар республика цІн хезача кхаь лелаеча-Захаев Лече доал дакъа ихоачаш тІа. Дlалхача пятилетке толаме къаьхегарах дукха ха. Йоашши Къаьхьегама Сийлен I степена орденсеннай цунца. Цу ордена ихоначеча степений вай республике эггара хьалхарча на валер хилар цунах.

720 гектара тІа шекара свеклаш а я ц/ боахама кхаь отделене кхель. Совхозе ГІолла царех хІаначе дукха хІама да эпаеп 400 гектара тІара яраш чуенаб. Из бохь къаьстта дика вІашгІехьбакъяхь кхаб Кошарой - Юртарча ихоалагІча отделене. Шекара свеклаш хьоахаш цаІ мара агрегат еце а, уж шиъ йолча шоллагІча отделене къаьхьегамхоел дукха а хьалхабакъяб коаторвоюрташ. Тамаш а ян. Йоккха опыт йолча цигарча механизатор Джамбулатов Іусама делаш шекара свеклаш хьоахаш агрегат еха ди хиннадан хІаьзалца.

Поточни хьисапе хьаьяхьачул тІехьагІа кулгаиша лорлех Іофіеп а йийл трактогий лафеаш тІа а етте лаьрхІа йолча моттиге дІаккхуьаш гулъю спеклаш. Цигса кхы тІа эпаг а дийл шекар дІаккхача заводе дІалъу. Цхьабакъда, транспорт ца гоъаш цу моттиге дукха ха йоаккхий таш ухаю уж. Цхуухь дола эш, талх. Ишта из нийсеннад совхозе йолча низ болча К-700 яхача барХІнех нхоьп Т-150 маркех йолча ихойтанех пишпи хьара трактораш болх беш йоаданадаь, Вожаш еха тоа ца еш латт.

Дика хьувъадир цу боахаме ухх шера ка бола ялат а. Из 1792 гектарех хІараненца тІара 41,5 центнер чудера. Цхьабакъда, из кхы а дукхагІа хургдар хьаьцца ихоачамбоанарадаш нийсдалийта денаре. Масала, интенсивни технологтех хьедаь ялат агротехника бокъонаш телхаеш дІадийна хиннадар. Цхьа-дале, йоагІ-йоагІаче ца ихоначийтаеп, шюлагІа-дале, хоачамболлаш а йоаццш оссх хиннаяр органически а минеральни а удобренеш. Цудухьа интенсивни технологех а масе хана сацна дІадийначара а чуийца ялат йоккха башхало йоаццш хилар.

Уж гІалаташ дага а ихоабаш нийс а даьл нийдеп а да ухх шера интенсивни технологех а вешта а ялата культуращ дІаера лаьтта. Хьажкlаш, шекара свеклаш хиначара мукъадашна из (хІаьта уж культурашхкеьяча дІадийча ялат къаьстта дика хьунь) аьха, деза дисаш дахьа, минеральни удобренешца хьаьнадь 1600 гектар гаргта тоздаьл хІанзе. Цунах 800 гектара тІа интенсивни технологех ихедергда ялат, дергнра а 1800 гектара тІа дІадувргда.

Ка бодча ялата лаьрхІа лаьтта нийдеранта юкъе яьржача яхье хьалха бе маханизатораш: Кагермонов Іаладин, Бибулатов Іусам, Мурдалов Іимран, Бидаев Абузит, Вадеев Рамзан, Чагаев Солтамурад. Норма 4 гектар йоаш хІара дийнахьа 9—11 гектар лаьтта оах царех хІаране.

Уж балхаш дергй кхъьлегамдара безам совбакхъара оттаяьча мероприя я т е ш к а хьежка, сентябрь бетта 120 гектар лаьтта нийдьаьча хІара механизатора совхоза маьхах ихоккха центнер ялата цхьацца тонн йоаш яхье оттадьадар, Техьхара лаххе бийначча берргача къаьхьегамхоита язде дийзар ялат а йоа а: Хlаьта гураьха дІаюворйолча культурашта хьакъастадьяча совгІа бабе а 600 гектар гаргта лаьтта ахьар цар.

Эггара хьалха интенсивни технологех ихедер а долаш, ка бола ялат пхеларІча октябре дІаде доладар совхозе. Хlара отделене ши-шиЙ отряд я из болх беш. Хlаьта къаьстта овсарле къаьхьег ихоалагІча отделенеча механизатораша Умаров-Дауден Нахрбекон Лом - Іаласи. Совхозе яьржача яхье хьалха ба уж. Шоай новкъостанша хІинара 420 гектар дІаийнай цар. Ка бола ялат ихи бІаь гектара тІа хурда отделене.

М. ХАМАТХАНОВ.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

«Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах долча «Нохч-ГІалгІай АССР Законе 39 статьяца хьежжа окружной хоржамий комиссе, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидат оттаварах къаьхьегача коллективе собране протоволага, йоагІаш йолча хоржамий округе ГІолла ше харжийта раьза хиларах кандидата еннача заявленера а хьежа, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидатлоа ДІаязвайь 1939 шера вах, КПСС член вола, КПСС Нохчай-Юрта РК хьалхара секретарь, Нохай-Юрта район па Орджоникидзе цІерагІча колхоза колхозхоша оттавах Бибулатов Хусейн Гехинадиевич.

Парте райкома пленум

Ухх деношка хиннача КПСС Наурски райкома пленуме дІайнна организационни дош. Пенсе йодаш хьарца дувзаденна пленуме мунъьаялийтаб нов. А. М. Карагичева КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара декларех.

Партийно-советски организаша дукхахха шерашка а беркате а болх барах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах дунна еннай Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

КПСС Наурски райкома хьалхарча секретарала хержаж Гудермесски района «Новогрозненский» комсий совхоза директор хинна А. А. Просвиров.

М. С. ГОРБАЧЕВ РЕЙКЬЯВИКЕ ВАХАР

10 октябре Москвера Рейкьявике (Исланде) вахан КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев США президентана Р. Рейганца вІашгІихета. ВІашгІихетар хургда 1985 шера ноябре Женеве дийца ма хиллара, М. С. Горбачева США вахара визита еча кийчон доаьшшина.

Советско - американски лакхерча боараме вІашгІихетача дакъа лаца М. С. Горбаченца бакъча официальни наъюкъе ба КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретараш А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

* * *

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Рейкьявике дІаяхьа чар.

СССР-ен Исланден паччахьалкхен байранхаш хьалъеъгІа йолча аэропорте, самолете трапана юкъе советски кулгалхоча нахъаьаенавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

* * *

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Рейкьявике дІаяхьа чар.

СССР-ен Исланден паччахьалкхен байранхаш хьалъеъгІа йолча аэропорте, самолетна трапана юкъе советски кулгалхоча нахъаьаенавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

* * *

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Рейкьявике дІаяхьа чар.

СССР-ен Исланден паччахьалкхен байранхаш хьалъеъгІа йолча аэропорте, самолетна трапана юкъе советски кулгалхоча нахъаьаенавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

* * *

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Рейкьявике дІаяхьа чар.

СССР-ен Исланден паччахьалкхен байранхаш хьалъеъгІа йолча аэропорте, самолетна трапана юкъе советски кулгалхоча нахъаьаенавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

* * *

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Рейкьявике дІаяхьа чар.

СССР-ен Исланден паччахьалкхен байранхаш хьалъеъгІа йолча аэропорте, самолетна трапана юкъе советски кулгалхоча нахъаьаенавар кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС ЦК секретарь А. Ф. Добрынин, А. Н. Яковлев, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. С. Черняев, СССР оборона министра хьалхара заместитель С. Ф. Ахромеев.

Аэропорте М. С. Горбачев нахъаьоахкаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, И. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидаташ В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, С. Л. Соколов, Н. В. Талызин, КПСС ЦК секретараш А. П. Бирюкова, М. В. Зимянин, В. А. Медведев, Г. П. Разумовский, КПСС Центральни ревизионни комиссе председатель И. В. Капитонов, кхыбола новкъостий.

Нахъаьаккха бакхчарина юкъе бар Исландера ВІашгІихетер Исландера СССР-е Р. Комбс, Исланде СССР-е Б. Йонссон.

(ТАСС).

Лаьтта даим машар хилийтара

Аьттув балба!

Тахан Исланде столице вІашгІихет КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачеви Америка вІашгІихийттача Штатий президент Р. Рейгани. Дунен тІа мел бола прогрессини нах боарам боаццан тІоагІа сатувсинбадунеи халкъашта юкъера кхоккам мелбара, мапар хилийтара, йдерин гера дІаденкхуьра уж шоайла барта гІоргтхларах, дукхахча хана денз дисаш дахьа, минеральни удобренешца хьаьнадь 1600 гектар гаргта тоздаьл хІанзе. Цунах 800 гектара тІа интенсивни технологех ихедергда ялат, дергнра а 1800 гектара тІа дІадувргда.

Ка бодча ялата лаьрхІа лаьтта нийдеранта юкъе яьржача яхье хьалха бе маханизатораш: Кагермонов Іаладин, Бибулатов Іусам, Мурдалов Іимран, Бидаев Абузит, Вадеев Рамзан, Чагаев Солтамурад. Норма 4 гектар йоаш хІара дийнахьа 9—11 гектар лаьтта оах царех хІаране.

Уж балхаш дергй кхъьлегамдара безам совбакхъара оттаяьча мероприя я т е ш к а хьежка, сентябрь бетта 120 гектар лаьтта нийдьаьча хІара механизатора совхоза маьхах ихоккха центнер ялата цхьацца тонн йоаш яхье оттадьадар, Техьхара лаххе бийначча берргача къаьхьегамхоита язде дийзар ялат а йоа а: Хlаьта гураьха дІаюворйолча культурашта хьакъастадьяча совгІа бабе а 600 гектар гаргта лаьтта ахьар цар.

Эггара хьалха интенсивни технологех ихедер а долаш, ка бола ялат пхеларІча октябре дІаде доладар совхозе. Хlара отделене ши-шиЙ отряд я из болх беш. Хlаьта къаьстта овсарле къаьхьег ихоалагІча отделенеча механизатораша Умаров-Дауден Нахрбекон Лом - Іаласи. Совхозе яьржача яхье хьалха ба уж. Шоай новкъостанша хІинара 420 гектар дІаийнай цар. Ка бола ялат ихи бІаь гектара тІа хурда отделене.

М. ХАМАТХАНОВ.

Адамлено сатувс

Таханара дя дунен историна ший белгало йоаш, ший лоархІан болаш хургла. Дунен хьалхарча юкъера ихоххам кІаьа а беш, иттех шу хьалха Хельсинке хиннача дукхагІча мехкий кулгалхоча конференцин «Хельсинкин дух» оалаш санна, халкъаша «Рейкьявика дух» яхарда ьына хет сона КПСС Б. Ельцина ЦК секретарь нов. М. С. Горбачеви Америка вІашгІихийттача Штатий президент Р. Рейгани Исланде столице вІашгІихийттачул тІехьагІа.

Адаманна сатувс из иштта хургхларга. Мапар хургба е хургбан, дунен тІа вахар хургда е дуне Іошаьрлургда — иштта дохкий а белхитоха-ме а детташ да кига шин мехка кулгалхочо дувцаргдараш.

Ленина Машарах йола декрет оттайча денз, мапар ххайкабеп, цунна тІехьа кхьоъам лоаттабеш хьайоагІа Советски Союз. Из тІоагІбара Іалашоте дукха предложенеш тийнай вай мехко ух тІехьарча хана. Бакъда, уж теркалье тухаш ца ларбеш американски администраци. Йдерин гера тохнилга гетгара саципгара е бІаьпе-ре къаьхьега дерпІаш ца цІендаь йдадакхара тІехьа бе вай мохх. Адамлено сатувс уж хьалъехьа снийлахь-йоккхача шин держава кулгалхоша Рейкьявике корта бола барт берзіларга.

БОКОВ Ахьмад,
Нохч-ГІалгІай АССР халкъа ядархо.

Вайна тІом безац

Тта ферма коллективо нтгІагІча сентябре хуоккашъяй паччахьалкхенна шура дІаплара ийс бетта план.

Цуьа дошцуьв йисанзар кхы тхарлаш план хоачаш ца ен. Хlаьта доаррана П. Дибировас, Р. Чигаевас, З. Ибрагимовас, аз шеран планаш а йнар.

Хlинца дийнахьи буси хІара хоозбача Іаттагара 8,8 килограмм шура йоаюх оаха. Соахма ух хана хиначуьа 4,2 килограмм дукхагІа я из.

Йдерин зиккамаш дахьдаре, из тайна гера дІадаьрга. Ши доал дуьпна вІашгІихеташ бе тахан Рейкьявике КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачеви США президент Р. Рейгани. Дош ликагІча оагІоралла къоастале йиш хургІолаш М. С. Горбачева аьттув балар лов тха ергІачча коллективана.

Я. БАТИЕВА,
Малгобекски район ГІ. Ахмеева цІерагІча совхоза доарка.

Эргалонаш елга сихдара наькъагIа

ЛЕХАЧАРНА КОРАДОАГIА

ИНТЕРВЬЮ

Ух тIехIъарча цхьан-шин шерагара дIаннехача тайна-хьалхисен деахарашт тIадуьсан, арахь ма продукци ца хилча хьаданза хIоаттийна ер Нохч-ГIалгIай «Терек» ахача производственни мебельно-деко-ран тIишан еча объединенен шолдагIча филиала коллектив. Нагахь а бутт, дIабодар потребителашкара рекламаци ца хIоьвачу. Иштта гIулакхашца доккхаделлина. ТIаьна ворреспондентаца цох дуьц ахача директора Мациев Шахид Махмудовича.

— ДIадахча шерашка тIехьаьсосаш, арахецна продукци ца я яхиш, бIаргах а-ма хинна шун коллектин бIубенна къаьсташ я хIинца. Из мишта вIашIтIехьадинадуьл шун, Шахид Махмудович?

— Хьалхарчу духха моттиг-таш шийлорга къаьсташ производственни дисциплинина телхеш, брак йола продукци арахецаш. Цудухьа нагахь бутт барIаш фIилиало планни тIаийна деттарехь толамца кхоачашдеш.

— МалагIа болх бир, Шахид Махмудович, Iа а общественни организацеца а фIелиала болх тоабара.

— Цунах лаьца дувца дуьхка ма. Цхьа хьо кхоьруш аз коллектив, цун IаIра продукцин производственни участок дувш, балха тIара мела моттигаш малагIаш я хьенаца. Гучадьлар болх тоабелла, къаьстаеш производственни дисциплина, чIоагIлагIа цхьаьний, бIаргалгI куьйгалгIа-да дIадоладе дезилга. Общественни организацеи нохкъсташца уж кхоачамбоаца-раш дIалаца, паччахьалхенан планни тIаийца дехкарашна кховчашдаца тIаIаратна тIелатта бекгтохкам лIбе яьккхьар тха. Цун тIехьаьгIа прогулаш елга, баьхка тIехьабувлинга, корта бохабу ма-дараш мелнига, брак аракецна дIадаханка я нисхьа-чар тха.

— Шахид Махмудович, ничча бесса хьа а плани коллективо ихоаттийначу тIехIъарчадолиш ничкъ тIаIаьх, производственни хьоктамаш тIа-дикIгIа хIиттIара мертера дуьх дIаIувача бохIоргIа ниц дIа ничка кIоргIа нисвонна тхьалхашка латта декхарашна хоачашдеш, нагахьа санна, саймарсаьхьх, кхы тайпа бабIадараш чу а долаш, .

— АгIан уьта безнй нахьха? — хетт оаха Хадишатера.

— ИнIсоу, ХIаьта а тхи-йлх сар мара хIинца, — аьлар цо.

— Вай районна лаьттешка кхеьь хIама йиI цу юкъе?

— ЦхьаьнаI ца, ХьаенаР а дIаIаца наха, во я, яхаш.

«ГIалгIайнохкIий» совхоза Нывсар - Кертерча отделене бабIадаварий бригаде долх тхо, БригадIира Абдиев Осман тIий хут дир уьш цера дIайийна помидораш, нарсаш, кхмIола хIаманаш дика хилийтта гIерташ. ИхьабанIгIа дIалаьтар ахьчанга, цун аьттуьр бабIнабар дIалаьтар хьоачашце. Лазараша зе дIадь бабIадараънта.

— Нарсаш а помидораш а хьаьуьлаш латтача хина совхозе садоаIча хIаманта дуьхьала пIатоха молла хьо-йинаар сона. Кхыча районашка а уьаш, хьатIанкьынIкъар уьи. ХIаьта а тхо дIа-ъьа хьадерзна Iа, ца дой — ех-ктоканее оаарзаш, аьлча санна, кхы тIехьара цхьаьнга гIо-воьвъостал дооаш висав Осман. ЛергIга уйIа яь вIашIтIехIадьлхIадаш бабIадараш хьаьнкъдара гIулакх, БригадIир цхьан дадьгера гIулакх, ларене яьшкаш латт помидораш, хьачаш, кхораш, хох, царна эйаш дола къаьхьегама тоаааш IаIаш шун. Фу дадь оаш цу дадьге?

— Болх тоабара, из аттача баккхара фIилиала куьргалхоша дуьхка балхаш дадь предприяте новатарошца, инженерно - техничесни болхлоша нхьана. Уьх тIехIъарча цхьан-шин шера дикка лаккъяьй оборудование сменность. Моральни тишъенна-ча оборудованена метта мер-дадяр оттаьлй. ЦхьоалагIчеи шоллагIчеи цехе болх бс бI-даллийтай автоматически ли-неш, Брускови оатхалаатта механизированни хьисапе об-работка-ю царца. Из мерда-дар балха юкъедоалладараь цехашкара къаьхьегама оасар-ле кхаь процентага кдачлаь-на лакъьхенай, продукци дуьхка дикагIа хиннай. Уьх деношка яхар санна, пачча-хьалхсен дикала Знак яла еэаш да оаха хьадеш дола кIадьа кресланаш. Уьх шера оаха болх бе йолаялийтай шипоренни линеш, тишьенна-ча къаьнача станокашта мет-тел. Хёара цело шишна от-ъеш, шера фрезерни станок-наш оттаьлй. Цун совгIа, шоллагIча цехе халача бал-каашта механизаци яра дIаот ъьа болх беш я верстакаш но-сверлильни конвейер. Уьх а кIы а балхаш дарах къаьхьегама оасарде аIанал соа-гIа къаьхьегама процессенни дисциплина чIоагIлагIа цхь-аьний, бIаргалгI куьйгалгIа-да дIадоладе дезилга. Об-щественни организацей нох-късташца уьх кхоачамбоаца-раш дIалаца, паччахьалхенан планни тIаийца дехкарашна кховчашдаца тIаIаратна тIелатта бекгтохкам лIбе яьккхьар тха. Цун тIехьаьгIа прогулаш елга, баьхка тIехьабувлинга, корта бохабу ма-дараш мелнига, брак аракецна дIадаханка я нисхьа-чар тха.

— Шахид Махмудович, ничча бесса хьа а плани коллективо ихоаттийначу тIехIъарчадолиш ничкъ тIаIаьх, производственни хьоктамаш тIа-дикIгIа хIиттIара мертера дуьх дIаIувача бохIоргIа ниц дIа ничка кIоргIа нисвонна тхьалхашка латта декхарашна хоачашдеш, нагахьа санна,

Хьан бе йоалл кхел?

Лакъашт латтача хьаста та-радиест уьх тIехIъарча шерашка Нывсарочу а латташка, хIедеп дола баьшдараш. Нагахьа мара ниIслаш тинашна уьхIаарча совхозий кхаьнка хьалхенъь нарсаш, помидораш, хорцамаш, кхы тайпа даараш.

Уьхаза мел дохха баьшдара-ш гIалнара адресаш долаш хул. Кхыча районашнарен республикашкарен, хьатIа-яхьхь уьи.

Барнал ала доагIа районан кооперативтен республика «Овощторгхладоикомбина т а » уьхаза хьайIийдаь, цун ца-на бохIоштен (заведую-шеп Беков, Цечоев) цар дIа-хьа байде нысьерхой бинал баьшдараш доацаш.

— Уьх районна совхозашна-ра тергIал яц, — аьлар ра-по кооптерта заведующе Кантышев Русслана. — Цудь-ха тIара дийнахь республ-ликна районна районашка дуьхка грузовикаш уьхIт бах-на наьха тIашташ ихоачашде-гIерташ. Тхона хоп нахь баь-надараш ацаш я. Цундела, оаха тIара тера тIаьхьке а кийчо ю цу гIулакха. ХIаьта уьх цера къаьстта терам тIабIийта а IаIанцу баьшда-дараш. Городе Нывсарна тIе дохха хьайIийла 6 дарех я тха. Цун совгIа, хIара юр-ташна. Лоацца яьлча, къа-ъьетаяой уьи йоацаш да ма-та тIерг тхо.

Хилар тхо цун тIехIъарIа уьхазаруна баьшдараярй ларе-кашка. Сатова Хадишат заве-дующа йолча городнрга ла-рене яьшкаш латт помидо-раш, хьачаш, кхораш, хох, саймарсаьхьх, кхы тайпа баь-цадараш чу а долаш, .

— АгIан уьта безнй нахь-ха? — хетт оаха Хадишатера.

— ИнIсоу, ХIаьта а тхи-йлх сар мара хIинца, — аьлар цо.

— Вай районна лаьттешка кхеьь хIама йиI цу юкъе?

— ЦхьаьнаI ца, ХьаенаР а дIаIаца наха, во я, яхаш.

«ГIалгIайнохкIий» совхоза Нывсар - Кертерча отделене бабIадаварий бригаде долх тхо, БригадIира Абдиев Ос-ман тIий хут дир уьш цера дIайийна помидораш, нар-саш, кхмIола хIаманаш дика хилийтта гIерташ. ИхьабанIгIа дIалаьтар ахьчанга, цун аьттуьр бабIнабар дIалаьтар хьоачашце. Лазара-ша зе дIадь бабIадараънта.

— Нарсаш а помидораш а хьаьуьлаш латтача хина совхозе садоаIча хIаманта дуьхьала пIатоха молла хьо-йинаар сона. Кхыча районаш-на а уьаш, хьатIанкьынIкъар уьи. ХIаьта а тхо дIа-ъьа хьадерзна Iа, ца дой — ех-ктоканее оаарзаш, аьлча санна, кхы тIехьара цхьаьнга гIо-воьвъостал дооаш висав Осман. ЛергIга уйIа яь вIаш-тIехIадьлхIадаш бабIадараш хьаьнкъдара гIулакх, БригадIир цхьан дадьгера гIулакх, ларене яьшкаш латт помидо-раш, хьачаш, кхораш, хох, саймарсаьхьх, кхы тайпа баь-цадараш чу а долаш, .

— АгIан уьта безнй нахь-ха? — хетт оаха Хадишатера.

— ИнIсоу, ХIаьта а тхи-йлх сар мара хIинца, — аьлар цо.

— Вай районна лаьттешка кхеьь хIама йиI цу юкъе?

— ЦхьаьнаI ца, ХьаенаР а дIаIаца наха, во я, яхаш.

«ГIалгIайнохкIий» совхоза Нывсар - Кертерча отделене бабIадаварий бригаде долх тхо, БригадIира Абдиев Ос-ман тIий хут дир уьш цера дIайийна помидораш, нар-саш, кхмIола хIаманаш дика хилийтта гIерташ. ИхьабанIгIа дIалаьтар ахьчанга, цун аьттуьр бабIнабар дIалаьтар хьоачашце. Лазара-ша зе дIадь бабIадараънта.

— Нарсаш а помидораш а хьаьуьлаш латтача хина совхозе садоаIча хIаманта дуьхьала пIатоха молла хьо-йинаар сона. Кхыча районаш-на а уьаш, хьатIанкьынIкъар уьи. ХIаьта а тхо дIа-ъьа хьадерзна Iа, ца дой — ех-ктоканее оаарзаш, аьлча санна, кхы тIехьара цхьаьнга гIо-воьвъостал дооаш висав Осман. ЛергIга уйIа яь вIаш-тIехIадьлхIадаш бабIадараш хьаьнкъдара гIулакх, БригадIир цхьан дадьгера гIулакх, ларене яьшкаш латт помидо-раш, хьачаш, кхораш, хох,

ЛЮЦЕРНА ГИ— ПЛАНАЛ СОВГIА

«Наурский» комсий совхоза центральни складе цIенадь люцерна гIа чудохкаш латтар тIехIъарча галешна. Цига хиннача механизатора-ша йоахар: «ИхьоалагIча классан дIаъца а доагIаш, ала хIама доацаш дина ги да яр».

— Уьх шера бохкна аьтуь бабIнаб тха, — йоаь совхоза директора Г. Е. Пет-ренкос. — Коллективо пла-нал шоазза дуьхкагIа люцер-на фу дабIнхад. Из культура-леаае доладелча гIоне эггара хьалха баьккхаб из толам.

1982 шера дена хьалкхеъ совхозе люцерна. Цун ги дак-кхара 1984 шера план ихоа-чаьнкъаш. Цун бабIанаш дийпар совхозе.

— Наьха фактора лоар-хIам лакхбара, болхлой къаь-хьегама хьалаш тоадара къаьстта йоахо елга белгал-дакхкар, — дувц директора.

— ЛаьрхIа бригада вIа-шагIеллар. Цунна кулгалде оттавир йоккха балха опыт йола механизатор Веденеев Петр.

П. Веденеевна бокъо еннай ший бригаде къаьхьегарбола механизатоташ хьаьржка-ш. ХIаьта эттара динна-ш инн-на хеташ. Цига болхлоеш из вIашагIа а еллай цо. Уж, ба Серов Иван, Голяпкин Викт-тор, Андрюхин Петр, кхьба-раш.

Цхьа агропримем йитаяц механизатораша ший хан-нахьен динен чакх ца йоак-нхаш. ХIаьта къаьстта бокъа-ха теркам тIабахийтаб дар люцернайна лазарш па дет-тадалийтара, зене йолча са-доаллача хIамаех ' из лора-яра. Наурски районна IаIама хьалех цунна доккха зе ду «цветочный комарик» яхача лазаро. Из ехийтача динан ха-ъьа а на сражаться. Цо а зене йолча йодоаллача хIамаш а хIаданыо люцер-на.

Зиза хьахилалехьа дийна-хьа йийттаяй цар химически молхаш. Из дьатIачул тIехьагIа — бийсана. ХIаца ал-ъьа, дийнахьа люцерна зи-ошта опылени еш акха но-кхарий хул. Кхыча бесса аьлча, царна зе дергдоанача тайпара чакхIоах агропри-маш.

СезонагIа бархIазза до-хьаж доалла молхаш а теха обработка яьй механизатора-ша. Цудухьа люцерна дина а хилар. 40 тонн ги доаккх цар, план 15,4 тонн йолаш. Коллективе подрядагIа къаь-хьегаш йолча Веденеева бри-гадо социалистически яьхь хьалхара моттиг йоаккх.

Цул совгIа, хIара гентара тIара планагIа иннеха йоагIар 15 центнер йолаш 25,5 цент-нер люперай йоаь. Цунах ше-ер бригадера механизатора-ша. Хьаьге цар мел ниIчъ-яр фермашка хьатIа а ена аргIаш дьа дIаоттайй. Хьай-баш леладеряша а доал аьтта-ра механизатораша.

Шийттагlагlча патнилетка шоллагIча шера а иштта то-лам баккха дерхIаш я Веде-неева бригала.

Б. ГАНИЖЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Госагропрома отдела вокккагIвола агроном.

Советий Iалдал бахьан къовсам лоаттабаьраш

Эггара хьалхара Къаьхьегама Турпал

1924 шера Цъьоалагlча мае городат арахь, итташ-эзарш тросненшун гулбе-лар. Наьха колоннашна ялена цIе байраяхаш, дог рабза, юхь елаш ба нах. Уж гулбен-наь 1918 — 1920 шерашна къулбехьен-эрсий контрре-волюнена духьалларча къовса-ма-юкъе майра дакъа лапара-хи тросненни механизаьта промышленность меттаоттаг-ш ехьнаре къаьхьегарахи тросненни пролетариата болхлой, ахархойн цIенсий-ни-йн хойн депутатий Совета ВЦИК-а Президиумо хьожа-ьь Цеча Байракха орден хьалуча.

Хьаьта Грозный яр Ленин-градаал тIехьагIа цIолагIа-ниIта долу совгIат денна го-род. ТIем тIехI къаьхьегаен кергIIаьнкер, тIем тIа лу-ча совгIате вIашагIтохарг хьахойIар, болхлой а-ма-теттаотгабара: тIехьара къовсам Iалдала моастагIашца тIом барал аттагIа па хилар.

Из совгIат хьаьца тешам белар Старн промысла-й бу-ра детгаш мастера Аль-нев Яков Ефремовича. Со-гIат хьаьнале хьалхха цунга альар митинге вIашаеш де дена. Мальнев ветар. Къь-мазьг де киIчвенваначар из. Трибуна лаьрхIа оттаяьча фа-этона тIа ваьлар из. Гулбен-наьха наьха яIа-са хьучча ворчашца «IаIГолла мельже-жар из. Къамазь де дезашт да. Бакъда корзагIваларах йистхуллалар из. Ше фу ирда, жишта дIавоалургга лоацалаш цунна. Дуккха да-гадох хьалха дIадахочх.

Цунна хьалхашна отт 1895 шу. Хьаьта из, итт шу дола кIаьнк ший дальен бер-ригача дезалцен малхо йоа-гальча ара гIолла гIаш Как-казе кхоач. Цу хана из вьа-ча Воронежски губерше эт-тача мешалех гайдда боагIа уж. Грозне сонн.

Да венначул тIехьаьГа пхиййта шу дахна из Воз-движенски станише кулана чуотта вийзар, йуриттта ну ваьлча Старо-промысаьнка балха вахар. Лаьтта оахьан, слесара ученик волаш болх бабI, тIаннха бурув детта охьхдо хинна. Мехиадьта доваал хезнера дахьта ма-ра дийнахьа 12 сахьата болх бабI. Буровой чIн яьнача хана воагаваь хинна. Из ерна чIнга. Мельче Васи-лий Ивановича машинаьхь тIа хул из къаьхьегаш.

Иштта болх бен Мальцев волча хана, 1923 шера Грозне воагIа. Ерригсозиен старосте М. И. Калинин К. Е. Ворошилови. Уж хьож мехиадьта промысаьнкен заводашкен. Уж чIоагIа па-ъьа хул мехиадьта пред-приятеи меттаотгаен беча балха. Заводской районе М. И. Калинин дIалаьу фет-кен доаннхача заводий хоаа-лаьнга группасотацин во-лаш. № 724 йола «Грозне-фтаь» расчетни книжка а ну.

Кер тохаболийтар дар старопромысловшашца вIаш-ъьа Ленгад. Иохчеен ав-тономни - дIайийначу вена-ча Михаил Ивановича Грозне къаьхьегамхоа тIехьийхар контрреволюцеча духьала ло-затабаьчу а хьоасаме чIоагIа-денна Кавказа халIкъий дот-тагIал яхьа а чIоагIдара. Болх-лоша дина а хеташ хьатIанкI-шер из тIуьнаь. Цул тIехьа-болхлоша дийхар цунгара Ленина могашаше миштай дувцар. Цун могашаше во Филарах дола хабарш хоаш-дар 1922 шера шерх ихъеп 1923 шу долалуьш. Михаил Ива-новича дунцучунга чIоагIа ладугIар цар. Цига сонам бир цар Владимир Ильича Стари промысаьнка сий-лен буруув детгача мастера цIи ала а из опытни мехи-дабтхахоучи Мальцев Яков Ефремовича бригаде дIаъзъ-е а. Ленина документ хаьар, из IаIделар Калинин до-дIалургдолаш.« «Грознефта» треста йолча Горячеводски курорта нертгерча лоро Ф. Остроментсене Ерригсо-зони старостага Дзделар Владимир Ильича цIергIа из-дась куоррни карточка. Цо аьлар: «Iха лоратта йоах Ленин верзалургга Горячево-водски курорте. Из тхоайгри-га воагIаргва, аьнна а хет хона...»

Ший бригаде сийлен мас-тер хьоаш хьоагIаш мисто-ваь Мальцев къаьстта бал-ха йоахо еш хьайзар. Ший новкъостий бурудгеттан Оп-рышко, тормозчик Лебедев, клюшкаш Комендатови За-харови, болхло Садиров хьа а гулбаь, цо аьлар: «Вай IаIанз болх бу Ильича хььх-ле а лелаеш. ТIебIаьнга хьа хилийта йиш ца вайта. Мас-сане а дIаьхьонхарда вай во-ашта фу дулургда».

Мальцева цул тIехьаьгIа кIира а доаккхар цIагIа цу ца воагIаш. Цун бригадо оп-гара хьалха электрификаци йир ший буровойна, «Грозне-нефте» бетта 200 сажень бу-руув тоха йолаенгача конкурса юкъенхар. Болхлой бал-ха болхар иштта хана тIем тIа ихача санна. Контрре-волюци йохалуьа наха къа-хьегача цIинарте а котало яьк-кхар. 1923 шу чакхдолаш Грозне доаккхаш хинна мехиадьта революци хилалехьа хиннача дуккагIа дар. И. И. Ленинга рапорт дала йиш йолаш дар. Бакъда бабIа хьалха а санна шамогаш пар. Хала цу-маш вар.

Из валарах дола бIил Грозне хьахьар 1924 шера 23 январе бийсан. «Из бий-ца цIаккха а ца хиннача тай-на-хьалхенан деттар тоха-дийнахьа гIайIанен хилар», — иштта яздора «Грозненский рабочеь» тIа из дезаришна. ТIем тIеи цIаккхарча къовсамеи чIоагIбеннача грозненски пролетариата шоаех бойш хилча санна хетар, бераш санна, белхар.

Мальцена IуйрIайна мара хьанехар Ленин валар. Нп-струмент ийта мастерске из-вахача, цига берриташ бел-хаш хиларах хайра цунна из.

— Фу хиннад шоана? — хьаьтар цо.

— Ленин веннаь...

Грознай — Нефтяная яхача станцена хоъке пIаьра-на мотторе хиннад, тIаьна митинг. Городе кхайнаи ер-заводий, промыслай, парово-зний гудокаш. Цул тIехьа-гIа Iар-Ленин йолаенгача тай-сача санна дIаоттар город 5 минута. Предприятенна, промысланна, учреждени-на сацийтабар болх. Берри-наш а кинйаш Iоьйхаи йитт ца хуланш бар. Кхалнаха-ма метгел гIайIеннача ветеранин а бIаргех дувла хий басилгап тIа гIоллa Iоухар.

Шоллагlча дийнахьа бола-белар партее муглярашта юкъебахара бола леннисни тIаьхьемо. Кхо зоар соагIа гаго партее дIаьдар. Цхьа-на заявлени елар партийни ор-ганизацейка Грозне. Шн заэар эстара дикагIоба нах партее мел а ма-ндидаташ дIаьдар, шарех 24 кхалсар а йолаш...

Кхеча ахархочун воI во-ла из трибуна тIа ваьлар. Цо оалачунга хьежаш бер-наш а, ларбаш а яьлар. Хьа-ваьккхаер из а из санна бараш а ишта лакха хьал тIа? Советий Iалдало. Да-тIа Советий Iалдалург-ьар Яков Ефремовичу ду дерригча шерашка ше котолонга кхийлар. «Ер Ленина бIар-гаех йиш ларе» аьнна да-гадехар уьнна.

Бакъда, Ленин дийна ва-дар. Къовсаме чIоагIденна-ча цун дерIо а ланзар цо шийна тIабийлла беза мухь. Бакъда цун дега ала, цо укх дунен чу адамашта де-дар советски наьха, царца цIхьана грозненгий деагна дар. Из дийнар новкъос-ташта Мальцева Грозне пролетариата денна соагIат хьаэцаш.

Мальца массехк ди дахьа-нача гIолла кIы цхьаьна-ча хьаь кхеэа. Ленин дIаъзъаь хиннача Мальцева бригада-до цхьан колоннаца 208 са-жень бурув техар. Кхыча мастерашта, мел оттаьлча ре-кордел тIехдар из.

Цу чера Я. Е. Мальцев Вознесеновски районе, мехи-дабта лохача балха тIа хь-жанир, сихвазина йоаккхаш кулгалдеш хилар.

1933 шера апрель бетта ихы йоккха цхьа событи-а хул цун вахаре: цунна ду Къьхьегама Турпал яха цIи. Берригача советски наха, ца къьстта цунна шийна веза волча сага — М. И. Калинина ц1ал кулг хIздьадар гра-мота... Цу тIа ьынадар: «Ер-ьынадоргн хьалхенан мехи-дьатта промышленносте дух-ьха рузьга ьходеш йола изобретенеши рационализа-торски предложенеши луш-ёоьнха а пайдана а Iа бах болх, грандехан тIем тIа ъьа-льца дакъа, 36 шерара про-изводственни стаж бохьа-еш, ЦИК-ас Къьхьегама Турпал яха цIи ду хьона». Грозне эггара хьалхара Къьхьегама Турпал вар из.

ДоагIаш салаIа вахачун тIеъьагIа а Нохч-ГIалгIай Ефремовича ший деххар дерхIар халиъа, партена, Советий Iалдала, Грозне-ски мехиадьта промыш-ленность дегIайолаеш ГIулакх дезаш.

А. КАЗАКОВ.

Оаха яздьычун лерагIа

«ГУНАХЬДАРАШ ЮСТАРБАННАБ»

Иштта цIи йолаш яр укх шера 9-ча августе «Сер-дало» газета тIа ираььна критически материал. Цу тIа дувцар Нестеровская яхача станице атеистически кхетам балара болх тесса биталга. Уьх деношца цох лаьца иноп дайтар редакцеи КПСС Суженски районна секрета-ра И. Албанова. Цу тIа йоах:

«Гунахьдараш юстарбаннаб» яхача статьяга хьа-жа а хьежа, КПСС Суженски районна мукIарад ду цу тIа ях критика ийнса а шиI хаиназьа-а хилар. Атеистически болх эсала барах бехк баьб «Путь к коммунизму» яхача болхоза парткома Нестеровски станичин совета секретара А. Шумиковна, исполкома председателя А. Точиева. КПСС райкома пропагандан агитацеи отдело новьхьолаш дьад парна из болх тоабара.

ПИСЬМОШ

ПРИКАЗ ТОХАРАХ ДАЛАЦ ГIУЛАКХ

Iалъаьмате лоархIаме хIама да кхомбар, хьурмат дар. Хоша ма хилляра, тIехьхьарча хана вай мелха бокха терам тIабохийт вторнични бийдалах пайда эцара. Халахете а, массеначъа цхьатарра кхетабаш цу деша лоархIам, вторнични бийдал дIакхув. Цхьа масал доаладерзда аз.

Чоагlа бокъкача маьхке хIама я рентгеновски пленкаш. Цунца дукха догуь юхедуе рентген яьчул тIехьа-гIа. Тханкъа шеко яц ухь пленкаш чоагIа лорае езилга. Уьк шера 25-на апреле Нохч-Iалгlай АССР уначIеновски лоарара министерас ГI. Мальсагова аразданкхар рентгеновски пленкаштга чоагIа уьчет лелае, вайна приказ. Из кхоачашдара тIахьожам лоаттабе тIадиллар министерства чертежна бухгалтерс. Цхьабакъда, ишшта лелае еза пленкашта учет, ваьна аз шийна хьалтаьта чертежна бухгалтера аьлар цу пригазе аьлар шийна хоша хIама дац. Бакъдац цо дуьцар. Бухгалтере болхIошта ца хоша а р а д а ь к хадац из. Бекк дIатIаьза безам бац цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

АЬЛТУВ ХУРГБАР

КПСС XXVII съезд хиннучул тIехьаьгIа вай мехка ерригача кхаьхьарна- колективний теркам тIабахийтад болх сихлагIа а дикагIа а барта, прогресси в н е г I а, найданегIа йола метод даш юкъекхувлара. Са безам бар тIакхаьна товар дохкара эгIара прогрессивнеGIа йолчу методах алга. Из я самообслужинани. Нах хьежаш латтa а да безашц цар тIулакх сихлагIа дуьжа.

Со ваханш ва Зеленской районе. Дукха я уьк район заводаш, тIишшотьара а кхыйоча а организацеш, Цига нъхьхьеган болча наха тIулакх деш я Гроз-нефтеоргстрез» ОРСа №7 йола тика. Бакъда, цу тика чу самообслуживани яц. Из бакъал долиш бокъа терам тIаьхьа долиш бокъа терам тIаьхьа долиш бокъа терам хIумаш. Цунца дукха догуь юхедуе рентген яьчул тIехьа-гIа. Тханкъа шеко яц ухь пленкаш чоагIа лорае езилга. Уьк шера 25-на апреле Нохч-Iалгlай АССР уначIеновски лоарара министерас ГI. Мальсагова аразданкхар рентгеновски пленкаштга чоагIа уьчет лелае, вайна приказ. Из кхоачашдара тIахьожам лоаттабе тIадиллар министерства чертежна бухгалтерс. Цхьабакъда, ишшта лелае еза пленкашта учет, ваьна аз шийна хьалтаьта чертежна бухгалтера аьлар цу пригазе аьлар шийна хоша хIама дац. Бакъдац цо дуьцар. Бухгалтере болхIошта ца хоша а р а д а ь к хадац из. Бекк дIатIаьза безам бац цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

А. ПЛИЕВ,
пенсионер.

№ 7 йолчу тика болх. Наха а аьлларг хургбар.

Р. НИКОГОСОВ,
г. Грозный.

«ХIАНЗ А ТЕЛЕФОНАШ ЕТТАШ ВА...»

Хаьрд болх беце а, ехазр тха холодильникаш барокъа дутта машини. Бакъдар аьлча, уьк йохара бекк арахеточа завода бацар, — тха тхоьл. ХIаьта холодильника болх бу-м нтгех шу а дар тIайара тIайолла резника мара эшаьар. Амма йоацашм я из. Уьк чоагIа дефицит я йоаз бина. Цига болхлоца шин шера цъка мара, ягIаш массеехь резника...

Ишшта сагото кхаьча тхо хьежаш хаьна, (уьк шера 6-чу сентябре) газеташ тIа «Серв.вис—бахача наха аьттув бола гIулакх» ала ца моттча йийшар аз. Заметка чакхйолача тIахьожам лоаттабе тIадиллар министерства чертежна бухгалтерс. Цхьабакъда, ишшта лелае еза пленкашта учет, ваьна аз шийна хьалтаьта чертежна бухгалтера аьлар цу пригазе аьлар шийна хоша хIама дац. Бакъдац цо дуьцар. Бухгалтере болхIошта ца хоша а р а д а ь к хадац из. Бекк дIатIаьза безам бац цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

АЬЛТУВ ХУРГБАР

КПСС XXVII съезд хиннучул тIехьаьгIа вай мехка ерригача кхаьхьарна- колективний теркам тIабахийтад болх сихлагIа а дикагIа а барта, прогресси в н е г I а, найданегIа йола метод даш юкъекхувлара. Са безам бар тIакхаьна товар дохкара эгIара прогрессивнеGIа йолчу методах алга. Из я самообслужинани. Нах хьежаш латтa а да безашц цар тIулакх сихлагIа дуьжа.

Со ваханш ва Зеленской районе. Дукха я уьк район заводаш, тIишшотьара а кхыйоча а организацеш, Цига нъхьхьеган болча наха тIулакх деш я Гроз-нефтеоргстрез» ОРСа №7 йола тика. Бакъда, цу тика чу самообслуживани яц. Из бакъал долиш бокъа терам тIаьхьа долиш бокъа терам тIаьхьа долиш бокъа терам хIумаш. Цунца дукха догуь юхедуе рентген яьчул тIехьа-гIа. Тханкъа шеко яц ухь пленкаш чоагIа лорае езилга. Уьк шера 25-на апреле Нохч-Iалгlай АССР уначIеновски лоарара министерас ГI. Мальсагова аразданкхар рентгеновски пленкаштга чоагIа уьчет лелае, вайна приказ. Из кхоачашдара тIахьожам лоаттабе тIадиллар министерства чертежна бухгалтерс. Цхьабакъда, ишшта лелае еза пленкашта учет, ваьна аз шийна хьалтаьта чертежна бухгалтера аьлар цу пригазе аьлар шийна хоша хIама дац. Бакъдац цо дуьцар. Бухгалтере болхIошта ца хоша а р а д а ь к хадац из. Бекк дIатIаьза безам бац цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

АХАРХОЧУН СОВГIАТ

Бригадин подрядгIа болх а беш хилгер доаьхарен культурашн кхеш массеех механизированни отряд я Грозненски района Ленина цIерагIа колхозе.

Уьк тIехьхьарча шерашка юртбахама продукташ яхIаргн йохкарен планан тIехкахоачашъеш хьайоагIа уьк. Доаькара а йлата а культурашн механизатораша дика хьувькъарах аьттув баьнна хьайбашта шоотта гIожа, моша, конценгрированни доаькар вийгде.

Кхабарга хьежжа дуккха духкагIа я хIана хьайбанка- ра тхайбанкха шуга, дуьл, дикка нIезкгденнад уж продукташ йоахача Дадодар а. ХIана ше деш цхьамкха а отрасль яц колхозе. Специалисташа яхачох, уьк шера цар шоай боазама баь цIена пайда массехь сIеъь бакъ ца моттча йийшар аз. Заметка чакхйолача тIахьожам лоаттабе тIадиллар министерства чертежна бухгалтерс. Цхьабакъда, ишшта лелае еза пленкашта учет, ваьна аз шийна хьалтаьта чертежна бухгалтера аьлар цу пригазе аьлар шийна хоша хIама дац. Бакъдац цо дуьцар. Бухгалтере болхIошта ца хоша а р а д а ь к хадац из. Бекк дIатIаьза безам бац цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

Кхерттерча дакъбе хьалъеча- гача наьха фаттера лоарх1ам лахкбараш а цар болх вIаштIехьбанкха хоша бола ахархой мехотрядашта керте лат- таш хиларах а дьашна бекъат да из.

Къахьегама коллективашта керте латтараш шоай балхах а кхетош, хIаьта наха сий деш а бола кулгалой на хидча, колхоз мехотгетIна стеначIеновски нъхьхьеган болхIошта цIагIа дIа да безашц цар. Хьаьта, ма дарра дийцача, цу тIулакха цхьан бухгалтере болхIой оарцагIобьнабар аьнна далац. Цу аьша кеттарча уйла е а хьаде дезаш а хIама да из. ТIанкха министр я бакъ-тIехьаьта вар ца аразданкха приказ ишшта кхоачашду дуьжача.

ЛоацIа аьлча, тахан бригадина, фермана, мехотрядна кенче латтача кулгалохоч тийпа дуккха да. Юртбахама продукташ йоахачен пачха- хьалкхенга уж йохкарен ягIара доккхагIа даькъа йолчаш я да меххара хIоаьчаш.

ЛоацIа аьлча, тахан бригадина, фермана, мехотрядна кенче латтача кулгалохоч тийпа дуккха да. Юртбахама продукташ йоахачен пачха- хьалкхенга уж йохкарен ягIара доккхагIа даькъа йолчаш я да меххара хIоаьчаш.

Из кхеташен болча боахамий кулгалошна шоай ишш дIахоахар а ду мехотрядна начальникаша, доаькара лага а боалаш коллектива болх вIаштIехьбанкхара.

Ишшта, шоай барашна урхаш дIа а енна, нарех шоай отвасленна боккъонна бола дай а хилийта. цунга хьежжа пар бехкочкам лаьх а бен, дIахьоч да гIулакхех Ленина цIерагIа колхозе.

ХIаьта колхоза правленне, партийнин профсоюзни организацина дене сийлахь поселенни бенница тешшаехи доккхал а деш кугалленн ба мехотрядий начальникашц, фермай бригадирашц. Цар доалдарген балхаш шайгIтIехьдакхаргеи хьежжа механизаторий ний дIахьахьаб йоахьал лаьттаьне а ка бола ялат, хьажжIаш, доаькара культурашн уж шера дика хьувькъае.

Мехотрядашта юкъе яьржача социалистически яхье эгIара толашгIа кхаьхьарга малагIа я, дынна аз шийта хаттар дича, колхоза председателла Арбиев Санаки Алиевич аьлар:

— № 3 яр я. Цунна кулгалдеш ва Шахтамиров Навруди Сонтаровичц.

Цунца кхамаьл хила безам ма бар са аз аьча, трубка хьа а йина, радиола ши-нхо дош ала мара дезаш хиланза Шахтамиров хьа- хаьна колхоза мехттерча экономист Сапарбаев Мусса.

Дукха ха ялалехьа ший доалаьхь йолча УАЗ яхача легнови машина тIа а вагIаш конторе хьажоач Навруди. Са кулг лаьцар хинна нийсвенна а волхо, низах кхьоваделла дегI долча ахархочо. «Хьо санна гIовн сибати дика деннача сага эхь а дьара дар во хилча», — аьлар аз са сайца боккъонца из сийлачул тIехьагIа.

Ка бола ялат чуэцаш латтар со цигa хиннача денош. № I, № 2 йолча мехотрдаша хьалхедаьр аьрда дала доаллар. Кхы массехи ди дьалча ши-марс» балхаш йIалодалаьргдолаш аьр Навруди мехотряда кIзшка а.

Шоай отрдта бат'тех лаьт Шахтамирова цхьаьна а дуьшш Iодоагlа тхо Петропавловна яхача станицера Аргуне болача наьхьа тIа

ОЧЕРК

гIолла. Массехь километр Iовеча, дехьа а сехьа а ухь цун мехотряда кIа, мукх, хьажжIаш, люперна, доаькара свеклаш тIайола 1200 гектар хула кхаш. Уж леладу 36 сагах латтача количество.

IIIахрахьана догдоагIаш тоодenна да кхаш. КIанна, хьажжIаша, кхьча культурашта юкъе хьежаш тIаьрка лаьтта мара оасарах хIама дац хьагуш. Гуш да Навруднна механизаторашца минеральни удобренеки гербицидеи ма боагIара пайда эцIена, хинхаьнаьха догIана хьисапе а вентта а хIамашта хиш деттина. Йоьхьалга зе па лайташ хьалхеIора хIата а доаькара а культурех.

— КIа хIара гектара тIара 40 центнер, хьажжIаш — 80, доаькара свеклаш — 1000 центнер яккха лерхIаш да тхо, — аьлар са тешшаехь дош оалаш Шахтамирова. — Люперна хIоаза хьекхай оваха, кIы тIа шоаза е хьокхарга. Хьаьта цуьг хIара гектара тIара ергита аьккха йол 90 центнераrа дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Мехотрядна начальникаша яхача тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклашт хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Хламашка хьежа дьалча тхо долх цу юххе уллача мехотрядна контора йолча. ЦIенеи достам болашш я колхозхоша хIама дуьчча стоечка, салолача цIеношка. цIеча уголоне, юртбоахама техника дIаоттаьл латтача коа.

ЦIеча уголоне хьалтеха доаьхь уж шера цар IIIахрахьана декхарашц, цIьаьтталлагIа пятилетняхь мехотрядна карагIдаьнна динадарш дувцаш доаь хьожжаш, хIаьта цхьа шу дIадахийтадаш цун механизаторашца шоай планашн тIаийца декхарашн толаме уголоне па деш. Масала, дIадахача цера республика хьажжIаш делаераша юкъе яьржача яхье шоллагIа мотиг а йоаннхан 424 гектарах хIаране тIара 58,2 центнер фуьлгьяьха хьажжIаш яьлар цар.

Доаькара свеклашн тIехьара пхеоагIа хьажа сеа лцюперинен мара лаьхчул тIехьагIа чуэца сеаш кхы культура яц IIIахтамирова мехотряда.

— Уьк шера соаьхарчул динагIа хьуькъанаьл IIIахтамирова механизаторашца, — йоаьх доккхал деш волча колхоза председателла С. Арбиева. — КIа чуэцаш. IIIа- тта гектара тIара 41 центнер а доаькаш, мукх баьнкхаь — 39,8 центнер, хьажжIаш лъаьл — 84, цунна шера IIIахрахьана тIаьювала баьций хIара гектара тIара 90 центнер йол ниййъьяьй.

Кхыча боахамашкара специалисташ хьажа а уггаш тегара дика хьуькъанаьл IIIахтамирова мехотрядо доаькара свеклашц. Республика Госагропромна специалисташа яхачох хIара гектара тIара цIи зоар центнер оделаш доахарда колхозхоша. 30 гектар зоар хуьлда доаькача кхай тIара 6 зоар тоне доаькъа доаькъа. Цо хоккъа новаторашца а деогда диза доалаш хьалбаш Iангара а доаькаш шуьрш дулхи лаккхарен дохкарен планаш хIама хьалха кхоачашъара.

Хламашка хьежа дьалча тхо долх цу юххе уллача мехотрядна контора йолча. ЦIенеи достам болашш я колхозхоша хIама дуьчча стоечка, салолача цIеношка. цIеча уголоне, юртбоахама техника дIаоттаьл латтача коа.

ЦIеча уголоне хьалтеха доаьхь уж шера цар IIIахрахьана декхарашц, цIьаьтталлагIа пятилетняхь мехотрядна карагIдаьнна динадарш дувцаш доаькъа, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

IIIахрахьана догдоагIаш тоодenна да кхаш. КIанна, хьажжIаша, кхьча культурашта юкъе хьежаш тIаьрка лаьтта мара оасарах хIама дац хьагуш. Гуш да Навруднна механизаторашца минеральни удобренеки гербицидеи ма боагIара пайда эцIена, хинхаьнаьха догIана хьисапе а вентта а хIамашта хиш деттина. Йоьхьалга зе па лайташ хьалхеIора хIата а доаькара а культурех.

— КIа хIара гектара тIара 40 центнер, хьажжIаш — 80, доаькара свеклаш — 1000 центнер яккха лерхIаш да тхо, — аьлар са тешшаехь дош оалаш Шахтамирова. — Люперна хIоаза хьекхай оваха, кIы тIа шоаза е хьокхарга. Хьаьта цуьг хIара гектара тIара ергита аьккха йол 90 центнераrа дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Мехотрядна начальникаша яхача тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклашт хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Шахтамиров Навруднин Ленина цIерагIа колхозе хьежаш ва 1962 шера денз. ХьалхагIа шофер хиннаь из. 1974 шера колхоза правленне партийнин профсоюзнин организацина лаьдехар яхоначаш а деш, № 3 йолча мехотряда начальникаш худ цох. Дукха ха ялалехьа колхоза коммунисташа КПСС членалла дIаэш шоай хьалхалаатта механизатор.

Дукха ха эшаназ хьажжIаш денала дагча IIIахрахьана- шера тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклаштен хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Мехотрядна начальникаша яхача тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклаш- тен хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Мехотрядна начальникаша яхача тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклаш- тен хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Мехотрядна начальникаша яхача тайпара хьуькъан бола хьалхенга тIа, хьажжIаш, ма- тIаьнтен доаькара свеклаш- тен хий дуллаш, хьекха йьнача люперний кхай тIа диазларга яз тIаьнна минеральни удобренеи йохкаш, кIы тIа эша балхаш деш бар колхозхой. Гуш дар цар хьаьначул кхаьхьарнаь доккха бераг дIатIаьхоачаш а дугрьа.

Гаргаэскоачаш латт «Малх» яхача металлургически комплекса — Узбекистана Iилмай Академе «Малх» яхача Iилма - производственни объединене хьежаза. аргIа болх бе йолаялийтара ха. Из хьалъо . Ташкента юхье. Тень-Iана хозача довжъашца.

Цхьа бахьан доацаш ма-стеаьлъеш цз моттиг. кхо бIаь да совгIа доагIа ухаза малх хьежаш. Гелиоцентре вIашгIтехача маьлха эIанарий фокусе Цельсе 3500 гредусал йоккхачIа йIовхал лургьа. Книга отражательни. гелносташи хатдеиза малхата-хьежаш хургьа. цар- ша оагIорача хьовзарсуьз маьлха эIанарий энергия.

СУРТА ТIА гелностатий центроваата тIехьашкаха геоделист Л. Акашеван инженер - конструктор Ф. Ирматовй.

Б. ЮСУПОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЛВО ДУ

Республиканскин прокуратура техача гучадьахьнад НГIАССР мелюрацеи хин боахамен министерствана чубоагIа предприятина проекташ уттаеча, гIишлош хьалъеча, хин системаша болх бечь цIенхаттта хоачамбоахамаш долга, пачхьалхенх дисциплина телхаелга, кхом ца беш дукха рузька доаделга.

Министерства ашарата бехктохкамече кулгалхоша проектировщикашкара, гIишлохоцкара хьадехар дика а тий хаиначъа а балхаш хьежаш доахилга, договорни дисциплина телхаерашта экономически санкцеш ш. гIишлош хьалъеш ю нарушенеи дIаэнхара хайра влиянн ш проектировщикаша авторски а за-казчикаша технически а тIахьожамаш. Из ишшта долга хьалъожкаш дуьжа, а масалаш кхувла йиш я. «ЧИВС-а» Сунженски ПМК-7 хьал а ль, 1977 шера эксплуатацие дIаэнаш Карабудахкен распределитель. Кировен XIX партсъездан цIерагIа. колхозхой 1500 гектара тIа хий йола лоткови система. Дукха кхоачамбоавзарш а долаш, эксплуатацие дIаэнна из об-ект. 1983 шера денз болх беш яц.

Сунженски ПМК-с (начальника декхарш кхоачашдеш ва А. Накостоев) во болх бе-тIаьхьакхаш яхь а. 1986 шера январь бетта Ленина цIерагIа колхозе эксплуатацие дIаэнна гидротехнически гIишлош. Цу чу гIолла хий IохийчаеА чу а кхийта, боа бе пайдана йоацача йьнай. Уьк шера 9 май хьатIаьхачаьлаьш ца хьежаш ва. Ерриг гIишлош ма-тIаьнтен доаькара культурашца, цIьаьбабаьта, аьннар кхоьхьадара тIаьнзалца дьа хIама дац.

Заказчико а подрядчико а тахжаг гIишлош хьа мишта ю, хьажжIаш уж во хиларах бехке малаа, дьа ше хоьмсет тоотгадара оарцагIбалап. Ишшта ма хилар бахьан доаш дьа доаьар дьа а яхаш IотIадерг, ишша хьахьохкаш статистически отчет.

Мелиораци яра хьалийца средствашн кхьучаьхь дIаэхийтаи моттиган а министерства Сунженски ПМК-ст (начальника декхарш кхоачашдеш ва А. Накостоев) во болх бе-тIаьхьакхаш яхь а. 1986 шера январь бетта Ленина цIерагIа колхозе эксплуатацие дIаэнна гидротехнически гIишлош. Цу чу гIолла хий IохийчаеА чу а кхийта, боа бе пайдана йоацача йьнай. Уьк шера 9 май хьатIаьхачаьлаьш ца хьежаш ва. Ерриг гIишлош ма-тIаьнтен доаькара культурашца, цIьаьбабаьта, аьннар кхоьхьадара тIаьнзалца дьа хIама дац.

Заказчико а подрядчико а тахжаг гIишлош хьа мишта ю, хьажжIаш уж во хиларах бехке малаа, дьа ше хоьмсет тоотгадара оарцагIбалап. Ишшта ма хилар бахьан доаш дьа доаьар дьа а яхаш IотIадерг, ишша хьахьохкаш статистически отчет.

Мелиораци яра хьалийца средствашн кхьучаьхь дIаэхийтаи моттиган а министерства

Ревизеи еча хана хьажар материальни маьхалаш продарра предприятеи хуллаш хоша, бухгалтерски службаша мишта тIаьхьокам лоаттабу, ца дезар дац хьалха хинна- ха ревизеш гучадьаха яхоначъабоацаш гIулакха да.

1961 шера денз районни прокуратурас переписка лелаьй Наурски ПМК-ца а министерстваца а Наурски ПМК № 5 йолча участкера прораба Б. Антонова во болх бу, гIишлон материалаш таьа, яхаш.

Министерства предприятешка геттара во лелаю бухгалтерски а складской а учет, материальни маьхалаш лелларга тIаьхьокам лоаттабе, инвентаризацеш ца еш шераш доаьх, хIара шера е сезэш уж яле а. Зуламаш де аьттув бола хьалаш хьаду уу кхоачамбоанарша.

Аргунски гидроузле болх беш воха Х. Бекмурзаев шийга дIаенна материалаш лорела Iелашдеш хиннаьаш, во лелаьй учет, харцаьха а бакъ- ваьлъа а дIаухийташ хиннай материалаш. Из хоьшше а де дезар даьдаь гидроузла а министерства а кулгалхоша. Цуз тIехьажа а дуккха а зоар сома зе даьдь до пачхьалкхенна. Материалаш йоагIа- ла беса кнIчьеь, следственни оргапшка дIа на а тIехьхьара ший лоIамаьга- ла балхара мукъаьвоалийт из УПТК-ра. Цун ногаметта завсклада- ла хьайца Джабраи- лов а хиннаьаш хьы лиагIа болх беш. Тахкача гучадьаьнад 10863 сома маьха гIишлоя материалаш цун эпнгга. Уьклца а бехк банкна боагIа УПТК начальникаш С. Лепиевх, керттерча бухгалтерах Л. Баскановах цар хьалийлаш хIара бетта аннетаризаци, ший хан-ханнаьха отчеташ елга. Цул соагIа кхьь шера отпуск ца луш а лелаьаьв из.

Цхьаболча предприятешца бокъо йоацаш гIишлоя материалаш йохи шоай болхлоцка а хьежа организацешца а. 1985 шера УПТК начальника С. Лепиева республикерча тайп-тайпарча предприятешна ахкай 94,1 зоар сома маьха гIишлоя материалаш. Кхыметтел шоацаша йоацар а кхьчъаьра хьатIа а кхувлаш. йохзаш хиннай цо. Шоаш пачхьахьалхенна ду зе кьайладаккхар духьа, харцаьха гIулакхаш лелаьдаь. Масала, подведомственни предприятешна трансчик материалаш дIачухуккьыьча хана болча маьха 0,2 процент ма-ца IотIатохка йиш йоацача 5 процент IотIайгIеш.

Министерства масса йола-ча предприятешца во лелаю транспорт, духьа автомобилаш, кхьыйола техника вIашгIъьяхоча латт. Хан транспорто мел нисъ бу, мел доагор доагалу, болх беш ш спидометраш, 1983 шерача статистически данешка хьежача министерстве гIолла йоагIачул дукхагIа йоьлыш ГСМ. Хьаьта, госнефтеинспекце гучадьаьнкад ухьаза цу шера 9 бетта. доагIачул 249,6 тонн бензин доадьалга. Доагора-смазочни материалаш йоьлра бехке баш ъьагучабахаш, дь зе хоьмсетташтдара.

Министерства кулгалхоша де дезар дац социалистически доалахье лоарара, дь зе хоьмсетташтдара, ма- ньаш дехкаш приписанаш, бехке баргш ший хьежаьха дIачуглаш следственни органашка.

Д. РУСАК,
НГIАССР прокуратура юкъара тIехьожам лоаттабеча отдела прокурор.

Кхоане хозагIа хилийтара

Шаьла юрташка хиннай пига бахача наьха сходаш. Дуккагlча дакъе уж хеташ яр наха атеистически кхетам балара. Цу тенах лаьца цIеххитта, къамаьлаш хиннад Дубв-Юрте, Мескер-Юрте, Зламагача Атагlа, укх деношка — районин центре.

Дукха тах гулбенибар Шаьла районин культура цIагlа хиннача сходе. Царна цIашагlкхета ненавар Шаьла райисполкома председателя замесиль А. А. Керимов. Цо дийцар вай хаьарча бусалба динна къаьст. «Дина авторитеташа» кагIкхоьпча беча Iоткъамах. «Динах» а совесски законаш бокъонех ъаьлча къамаьл дир участвовать инспектора Б. Магомадова. Ву даьхье юрта латтача хьалех лаьца дийцар юрта Совета председателя А. М. Муцураева.

М. ТУТАЕВА.

Грозный. Театральни майда.

А. КАЗАКОВА сурт.

ПОЭЗЕ ДУНЕН ТIА

АХИЛЬГОВ Микаьил

БЕХК

Техан е кхоана,
Кхоана е техан,
Бехк бинкха цкъанхана
Кордарг1ера бехьан.

Цу бакъех зизе мо
Сох хьарча бальча,
Цо сагем лургбац
Вахача е, вальча е.

Бехкаш-м хIама дац —
Уж дахь а дезаш.
Кхоьстолоре — моестагI,
Кхоьстолоре — везар.

ДЕХКЕВАЛАР

Аз цатоам бакъах кIайна
Цlагlарчарна. Цох со
Сийтар.
Чукъийлай эгIазар дег чу,
Хьашт1оагlеш цкъабарех
дийтаь.
Хиннехьа хьехамаш кIодеш,
Гергарчурца шийла хиннаь.
Лийнаь со, бора сачна
Iуьрlаш,
Е ломе тараелаеш лийнаь.

Цунца ийгьзер, хеставер
малаь.
Денош — чанхьа йоаца
тай мо
Дlауд, оагlоу кIалтIайоахаш.
Цхьа хIама хаз хьо яьннача
тайпах,
Ювлий хац хьа новкъа
йоорlаш.
Нах бетталу воалаш,
воагlаш.
Хьанца бекх-те Iа хьай
оагIуьт?
Фуд хьо эгIара дуккагIа
хьегар?
Шедар техка, довза
хьайзача,
Волчча бесса цхьан дийнахь
вийзача
Саг-м чехкагIа кIордаве
мегар.

ГIАЛГIАНЧЕНГА

Вахаш вий хьа сий ца дезар?
Дега ца Iаткъар хьо аг?
ГIалгIайче, хьа сийрдаче
маьлхе
Сона вита садовхару.
Хьа шовдаша дезийтад
иллеш,
Аьрзеша курап анчай.
Хьо сигал пучача беттах,
Хьамсара со йиша хиннай.
Чlагаргаше бIи лекаш санна,
Тоатолаша ор лекаш мо,
Хьо лех аз, хьох таьча
воале,
Iа хьоаст со, тIакхоьчв во.
Тхир мичад, бакъа тIе
лагар —
Хьа фоартох аз гизгаш охк.
Хьа лоамаш кхайлахьой
дехко,
Са бIаргашке хьувзадоал
доих.
Хьамсара хет хьа элатий
дошо,
Берашка елаш йола нана.
Дуненна бIаргьехк
вокхасаг,
Мел чIогlа из вале а
кхьана.
ГIалгIайче, хьа сийрдаче
маьлхе
Сона тахан се кораязьв.
Уж дунен тIа из кIад
лехаш —
Иразеча нанас со ваьв.

СПОРТКОМПЛЕКС ЭШ

Ховш да, наьха могашал чIогlъяра спорто мел новкъостад ду. Цхьабакъа, духьал из хиина Iад цул совсем. Амма докиха гIо ду цо нагIрхошта коммунистически кхетам балара болх хьинарегIа лабакъара. Из кхеча а деп. партийни, советски, профсоюзни органаша, промышленни предприятей, совхозий кулгалхоша бокхча терхам тIабахийта беза спорти физически культурен деятельаларя, паччахьалхехо ду тIулакха хьаьена пузкъа эрна ца дайтара. Наьрановски районе спортивни гIишло хьалхарчох хьахьара тIа мара дац. 1978 пера 14 июне республикан Ноэт - гIалгIай АССР Министрий Совета соцамо йоах: «Назване стадиони нендара бассейни хьае ена». Болх дабоабе лаьрхIад — 1981 шера, чакхбанкъа — 1983 шера. Цхьабанкъа, гIеттий теха топ мо, пайда бозанаш дайра уж дитина.

Шоай спортивни комплекс да хиларах Назрановски района спортсменаша РДК помещенеша чакхйоах трепировкаш. Ухьаза готта, цхьаккха эстетически лостам боацаш я. Дзюдо, самбо, ший лоламаш кIалтоара кхо сенци мара яц болх беш.

Тахан районе 80 залр гарга саг вах. Царех аталл 30 шу далларца нах ба. Хатт — фу дергда цар ваниккулаш, отпуск йолча хана, салолача деношна? Цудухьа хургда-кх Назране дердайна лела кIантий духха хилар. Ховш да цар тIехьхара адрес малагIа да: корта бохьбу малараш дохка тикаш. ХIаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Хlаьта а, ала деза, спортивни гIишлонаш хьалхара даьхье этта хьал динагIчарех деше а. Назране дика спортсменашн тренерашн кIезига бозанаш. Ухх шера бу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Хlаьта а, ала деза, спортивни гIишлонаш хьалхара даьхье этта хьал динагIчарех деше а. Назране дика спортсменашн тренерашн кIезига бозанаш. Ухх шера бу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Наьрановски районе спортивни гIишло хьалхарчох хьахьара тIа мара дац. 1978 пера 14 июне республикан Ноэт - гIалгIай АССР Министрий Совета соцамо йоах: «Назване стадиони нендара бассейни хьае ена». Болх дабоабе лаьрхIад — 1981 шера, чакхбанкъа — 1983 шера. Цхьабанкъа, гIеттий теха топ мо, пайда бозанаш дайра уж дитина.

Шоай спортивни комплекс да хиларах Назрановски района спортсменаша РДК помещенеша чакхйоах трепировкаш. Ухьаза готта, цхьаккха эстетически лостам боацаш я. Дзюдо, самбо, ший лоламаш кIалтоара кхо сенци мара яц болх беш.

Тахан районе 80 залр гарга саг вах. Царех аталл 30 шу далларца нах ба. Хатт — фу дергда цар ваниккулаш, отпуск йолча хана, салолача деношна? Цудухьа хургда-кх Назране дердайна лела кIантий духха хилар. Ховш да цар тIехьхара адрес малагIа да: корта бохьбу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Хlаьта а, ала деза, спортивни гIишлонаш хьалхара даьхье этта хьал динагIчарех деше а. Назране дика спортсменашн тренерашн кIезига бозанаш. Ухх шера бу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Наьрановски районе спортивни гIишло хьалхарчох хьахьара тIа мара дац. 1978 пера 14 июне республикан Ноэт - гIалгIай АССР Министрий Совета соцамо йоах: «Назване стадиони нендара бассейни хьае ена». Болх дабоабе лаьрхIад — 1981 шера, чакхбанкъа — 1983 шера. Цхьабанкъа, гIеттий теха топ мо, пайда бозанаш дайра уж дитина.

Шоай спортивни комплекс да хиларах Назрановски района спортсменаша РДК помещенеша чакхйоах трепировкаш. Ухьаза готта, цхьаккха эстетически лостам боацаш я. Дзюдо, самбо, ший лоламаш кIалтоара кхо сенци мара яц болх беш.

Тахан районе 80 залр гарга саг вах. Царех аталл 30 шу далларца нах ба. Хатт — фу дергда цар ваниккулаш, отпуск йолча хана, салолача деношна? Цудухьа хургда-кх Назране дердайна лела кIантий духха хилар. Ховш да цар тIехьхара адрес малагIа да: корта бохьбу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

Хlаьта а, ала деза, спортивни гIишлонаш хьалхара даьхье этта хьал динагIчарех деше а. Назране дика спортсменашн тренерашн кIезига бозанаш. Ухх шера бу малараш дохка тикаш. Хlаьта шушагара зуламга бода ниьк бIаьха бан.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Гаьларча гIайранийн кIайлаш». Мультипликационни фильм.
9.10 — «Визит». «Шутка». Кортеншеграмни художественни фильмаш.
10.25 — «Велосипеда тIа ваг1а «саг». Телевизионни документальни фильма премьера.
10.45 — «Дунен нагирхой».
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Юртара анайистоор». Телевизионни документальни фильм. «Наьхьагара дIадолалу дерриге дг».
15.40 — «Пайран». Лоаман май бетта Черкесске хиннача турнире указзарча дзюдонстана шиьр хьалхарен шиьр поллагIеи мотт1ган льрхар. Июне Шевченко яхача городе чакхъьаьнача яхьашка Назранера ялх спортсменах чемпионаш хилар, шинне поллагIа мотт1ган йьзар. Назране хьалхихIара Украински ССР дзюдох пхезза чемпион, СССР Герайн Нийсанбох чемпион воаьа Хутиев Юсиаз. Цу тайпара масалаш кIезига дац.

Назранга къона гороя я. Сагоа яхаш ишаш мел дар ухъаза цхьан дийнахьа хьаде деза. Цхьабакъа, мело е а йийш яц. Спортивни комплекс хьалъар — хано, валор Дlадегар да. Из дицде йийш яц района партийни, советски болхлоша, бохьама кулгалхоша.

К. МАРЗИЕВ.

САЛОЙАЧА ДЕНОШКА

11 ОКТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурган салагIарен парк. 6.00. Болх беш я «УнахIЛеноз» яха ада безам барий клуб. 9.00. Аттракционаш. 12.00. Болх беш я «КIай ладьа» яха шахматни клуб. 15.00. Массови зоопарк. 16.00. «Пехданкха къаркаьнк мелаларен алкоголизмашен къовсам йоаттабар — хьоно дIадолаза» яха лекци 19.00. Хроникально-документальни фильмаш. 19.00. Дискотека.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Луч» яха любительски киноклуб. 14.00. Болх беш я музыка езарий клуб. 18.30. Болх беш я «Диалог» яха къонача дезаца клуб 19.00. «ВашагIкхетар» яха дискотека.

Н. К. Крупский цIерагIа культура Дворец. 18.00. Болх беш я «УнахIЦено» яха клуб. 18.30. Кагирхой салагIа сайре.

Химний культура Дворец. 10.00. Спортивни яхьашка. 10.00. Болх беш я «Мастери.ца» яха любительски объединени. 17.00. «Советски Дагъо» яхь духовой оркестра концерт. 17.30. Болх беш я «Этюд» яха любительски объединени. 18.00. «Хьамсарча мехка къашка» яха тематически кинохьоькхар.

«Красный молот» завода культура Ца. 12.30. Болх беш я «СийрдалгIа лоталь цIерашь яха ритмически киноцелоприй. 17.30. «Советски Хьалха Iаьдал» яха беседа. 19.00. Кагирхой салагIа сайре.

Пролетбата цIерагIа культура Ца. 12.00. Кагирхой цIей. 14.00. Болх беш да «Чебурашка» яха кинотеатр. 18.00. Поэзи езачар клуба заседани.

«Оргтехника» объединение культура Ца. 16.00. «Ивушка» яхача берий халхара коллективна концерт. 19.00. Кагирхой салагIа сайре.

КIИМа цIерагIа клуб. 17.00. «Кавказа» халкъий барттайнча дезале» яха тематически кинохьоькхар.

Маьлхомкомбината клуб. 18.00. Болх беш я ритмически гимнастика группа. 19.00. «Шин сахьата — дунен го бохкнаш» яха дископрограмма. 20.00. — Художественно-документальни фильмаш.

12 ОКТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурган салагIарен парк. Юрта боахама болхлочун Дед Мороз. 12.00. Аттракционаш. 14.00. Массови зоопарк. 15.00. Цирков. 16.00. Концерт.

Химний культура Дворец. 10.00. Спортивни яхьашка. 10.00. Болх беш я «Мастери.ца» яха любительски объединени. 18.00. «Хьамсарча мехка къашка» яха тематически кинохьоькхар.

«Красный молот» завода культура Ца. 11.00. Художественни самодеятельности концерт. 13.00. Болх беш да «Космонавт» яха кинотеатр. 14.00. «Чай мала яра» яха утренник. 17.00. «Тхона йилес даха а хьахьера а гIо ду» яха документальни фильмаш кинофестивальш.

«Пролетбата» цIерагIа культура Ца. 14.00. Болх беш да «Чебурашка» яха кинотеатр. 18.00. «Ветеран» яхача клуба заседани. 19.00. Кагирхой салагIа сайре.

«Оргтехника» объединение культура Ца. 11.00. Болх беш да «Росинка» яха берий кинотеатр. 12.15. «Моарша1 да хьога, школа1» яха беседа. 13.00. Болх беш я «Къона вазаьлишаш» яха кружок. 16.00. Болх беш я «Художественни дош яха берий кружок.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаоттаь».
8.20 — «Долгое эхо о горах». Телевизионни художественни фильм. 1, 2-гIа серш.
10.30 — «Эрсий къамаьл».
11.00 — «Тха порреспондентташа дуьш».
11.30 — Дунен музыкальни культура ганзера. Ф. Шуберт. № 19 йола симфони. Кхоачашъ-на Сочинскин симфонически оркестр. СССР халкъа заслуженни артист Д. Кахидзе.
12.00 — «Приключения Мурзилки». «Мурзилка на спутнике». Мультипликационни фильм.
13.00 — Хоккейн СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Спартак».
15.15 — «Следствие ведут ЗнаТоЙки». «Успех и не жёртва». Телесериал1.
17.05 — «Гушдар — тешш эзаза дог1ур».
18.15 — Балета артистий концерт.
18.45 — «Дунен кагиохойче».
19.15 — Баскетбалах СССР чемпионат. Малаях. ЦСКА — «Динамо» (Москва).
20.00 — «Ваша — дахьаьна хийла шун, боаьхаш «Зозулю». Мультипликационни фильм. 2-гIа даьхь.
20.15 — Комин спортах жуьнен халкъашта юкъера яхьаш. «Парлубицкий стиля чеч». ЧССР передача.
21.00 — «Ха».
21.45 — Концерт.

13 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Футбольни обозрени».
9.00 — Н. Носова турпалхан историка тIа. «Приключения Тони Кемпбелла».
10.20 — Музыкально - педагогически институтан халкъа хор. Студенташ дерриге выступлени. Дошкольни передача.
10.45 — «Кердадараш».
14.20 — «Кердадараш».
14.45 — Мелла телевизионни студей документальни фильмаш. «Гарантия качества».
15.15 — «Сеченский лоаьв». «Сарычевский биосферный заповедник».
15.35 — Р. Сулейманов. Дунен оркестр сервезда.
16.05 — «Кердадараш».
16.10 — «Шан цIендан». Документальни фильмаш премьера.
16.40 — «История грозных». Телевизионни муьлхах.
17.25 — Карельски АССР Паччахьалкхен «Хантеле» яхача нийсе халхарен ансамбль концерт.
18.15 — Сихдар. «Хьо а дага дохкеш». Р. Гамзатовн цIерагIа Киевски тринатлонни обIединенне балхах лаьцна.
18.45 — «Тхан дунен тIа».
19.00 — «Зуламе хиннача муьлхачаьнзаш. Юртбоахама бохьбу Ленга (норсий жеттаза).
19.10 — «Зуламе хиннача муьлхачаьнзаш. Кхета бохьбу малаза менарах доалаца зуламах тIехьажийна документальни фильм».
19.00 — «Кердадараш».
19.30 — М. Мусоргскн опера. «Борис Годунов». Литовски ССР Паччахьалкхенан операн балетен академически театра спектакль.
21.00 — «Ха».
21.40 — М. Мусоргскн «Борис Годунов» опера дIаоттаь дар».
22.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуьйранера гимнастика».
8.15 — «Чиъарий луецаний маьнех. Телевизионни документальни фильм.
9.00 — Iалам Iомадар. 3-гIа класс.
9.35 — «Телемеханика халкъа боахама». Iилма - дозийтара фильм.
9.55 — «Эрсий къамаьл».
10.55 — «Зламагача берий гIеттий». Iилма - дозийтара фильм. 1-гIа серш.
11.40 — А. М. Горький. «На лице. 10-гIа класс.
11.05 — «Нийсен захара».
12.30 — Хьехархочун меттиг.
12.10 — Ботаника. 5-гIа класс.
12.35 — Историн. 4-гIа класс. Хьаькара эрсий революционерах.
13.00 — Александр Гринаьца яIашагIкхетар.
13.30 — «Инженерийнаи вычислительни техникаи ларадеш. 9-гIа серш.
14.15 — В. Гюго. Бахарен гIуллакхаш. «СагIонаш».
15.15 — «Кердадараш».
18.00 — Вершта. Мультфильмаш.
18.15 — «Лаьтта массера а Iуьйранера гимнастика». Фильм.
18.35 — «Экрана тIа — ший заманхо».
19.05 — «Ноич - ГIалгIайчен дин».
19.25 — «Лата — вада». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Воскресные интервью по личным вопросам». Художественни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

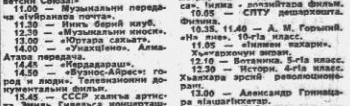

Тахан республике гIоллеи Грознеи хунцалуо морхаш а йоаш, йоачан а йоацаш, цхьаьлочча моттигашна дохк а дацадаш, тайпайначул оагIонашхьара секунде 3—6 метр чIогIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 6—11. Грозне 8—10 градус йIоьхкал йоаш хиеи тарлу.

Кхоанеи доммеи хунцалуо морхаш а йоаш, йоачан а йоацаш, цхьаьлочча моттигашна дохк а дацадаш, тайпайначул оагIонашхьара секунде 3—7 метр чIогIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 0—5, пийнаьча 12—17 градус йIоьхкал йоаш хиеи тарлу.

Метеостанци.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДIАХОХЬОШ ДА 1987 ШЕРА

«СЕРДАЛО»

ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечата» ерригача отделенешкеи агентствашкеи, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тIехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

СПОРТА цIей

Малгобеке чакхъьялар алара денна хеташ йхьаш. Цига дакъа лоацаш бар №№ 3, 19, 20, 23 йолча школаш, № 4 йолча школаинтернета виканаш. Кхоа спортсменаш къовсабедар 1000, 1500, 2000 метр дIсахал долча дистанцента.

Районера спортсовета председателя М. Аушева дет тIара даьхьала бийцар котбаьнарш, царна призашна дагалоацама совгIаташи дIаелар. Уж кхьаьжа № 3, 19, 20 йолча школаш дешархошта.

Цул тIехьагIо Серго цIерагIа парке спортивни цIей хилар. Волейболах йолча яхьашка дакъа лоацаш яр янъ команда: ВГПЗ. № 19 йола школа, М. Горькн цIерагIа совхоз, горисполкома сборни. Толам баьнкхар совхозерча волейболисташа.

ЧIогIа дика чакхъьялар шашкех довзарий кхьаьш. Укказа котвалар УБР болхло Б. Чахкиев. Хlаьта футбольни командашта кхоьхьулам баьнкхар «Малгобек-нефть» НГДУ спортсменаша.

Тlехьхара № 18 йолча школа спортзале ıВашагIкхийтар Назрановскин Малгобекскин районн волейболах йола маIача наьхеи кхалнаьхеи командаш. Укказа шинаьха а толам фусамдаьша баьнкхар.

М. ИНАРКИЕВ.

ХУДОЖНИК ВЕЛАКЪЕЖ

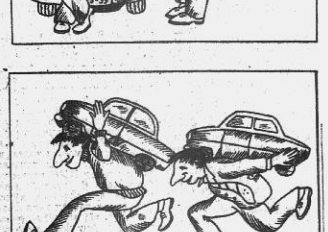

Дешашца ца-аьлча а...

Б. ГАНИЖЕВА сурташ.

Суда залерз

Эхь дайча

Вай мехка хIара дийнахьа лиргIа хилар ъаьлча дитт кха ца хIитташ бата гIерташарашца кхоьсам: Цу хьанхьехьара партен правительствон соцам арабашинера хана деиз дукха шабашиннаш, спецхIитташ, «IалIаьтт» йоаихкараш, социалистически дозлатьеначе кхеттараш бекхтохкамбе взаб. Цхьабакъа, бокъбеша уж аулдашан дIадьяьгна, ъаьча а ийца хургда, биъза тIехьажнам боацача, урхаш мелъхийтача гучабувл яIамига а бокхка а къуй, хьанца из довнихкан атта баха гIертараш.

— Къаьстта кукха ххоачамбоацаш да транспортин организацина.

Сунженски района халкъа судца судахоче С. Бабиевас. — Паччахьалкхен транспорт шозий зоаьга яира вогIаш йолаш санна хет цхьаболча волителаша. Маршрута тIера бувлаш, ахчах тайп-тайпара можъаьш яIа-са кхчъаьш, биъза-тоаца пассажираш тIахъвшабеш, шозий гIулакха машинаш, трактораш технаш зуламе яIамаш лелаш цар. Хозаш да кулга цIеца боацача таксистага сов ахчаш доахилга. Хlанз кхы цкъаьхьа а хьатарача рузьъа бIеха хьаьт хорийбоб, цкъа ъаьлча — «IалIаьтт» тIа а йоаккхаш воагIо тIехьажийна, бIаьр, ъаьнгIо йа ма дехкхара парча таIаззар дар.

Сона хьалхашка уж Сунженски района халкъа судо кхаййаьш ахо приговор. Царех — ияьнне тIа, кучI СОАССР. Пригородни районе. ДоногIори яхача юрта ваха, города Орджоникидзеча № 1440 йолча автоколонна водитель И. Денисе а. Аргуенера ашшабетонни IаIмаш хьаьча заводера плиташ яйца Малгобекски района Керда Редайт яхача юрта вахийтар из. Уж Iольхучу тIехьагIа ше дIаваххача новкъа юхаьа кхетанаш из. Цо йолалаш йола «КамАЗ» горд Орджоникидзегахьа дIалестар. Цига Тийрна чурча кхерех етар Денисева низ бола машина.

— Цхьоп денош беш воал со, — аьлар ло суде, — цудухьа карьере вахавар. Ваьсса хьуаьлаIаIчуьа дикагIа децийя из дахь.

Кхетадап-те Денисева шс ккхо сахьат гарга транспорта гоаьлаьга а паччахьалкхенна массехи тума маьхьа зе даьлга а. Цул совгIа мичаьхара денад цунна ший гIулакха хехьавала доагор? Хlанз 300 сом гIоьл текхачуь тIехьагIа цу хаттара жоп лаца дуккха аттагIа хургда цунна.

Назрановски района «Маяк» совхозера Т-150 яха трактор таксена когаметта делае агаделаеш из лоаллаш волчча И. Медовна. На ну транспортгIа Сургоагlра ваьяна Сунженски района Краснооктябрьское яхача юрта вахаш, шолийча хьоаллагIа ена А. Бокова улдуга а хоаьа. Тарагlча чаха гIулакх дар во хIама ъаш; цхьабакъа, из ший чотагIа де деанга вицвина хиннаь Мазкхенан Сунженски халкъа судо 20 процент алаца кIад а хьежадеш, шера халкъа бечаьме болх бе ха техар цунна.

— Этгара новкъа-ла ца соона, — йоаьг судахоче С. Бабиевас, — саг кIезига, доастамча хIамаи тIа гучаьлар. Шн-ялхо тучаи баьхьи доаьш харцъаьрча новкъа а ваьне судца духьала отт из. Сога хьалтача донкха ахь да ишттa хилар.

М. КАРТОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: ред автора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехкгохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12. 2-54-04; промышленносте транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боацама — 2-47-84, 2-90-66, культура — 2-64-75, 2-75-78, письмой — 2-85-64; машинописен бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907. г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12. 2-54-04, промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская — 2-89-98.

СФ00315. «Грозненский рабочий» нада тельства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3911.